

Talsu novadā pierakstītās tautasdziesmas

Ārlava, Sasmaka (Valdemārpils)

*Kalnā kāpu raudādama,
lejā birst asariņas;
sveša māte salasīja,
zirņa graudus domādama. 1688; 500; Ārlava*

*Saule rāja mēnestiņu:
kam tik spoži nespīdēji?
Mēnestiņa atbildēja:
tev dieniņa, man naksniņa. 33909 Ārlava*

*Smagi šņāca sila priede,
smalka lietus pielijusi;
smagi pūta veci puiši
pēc jaunām meitiņām. 13115; Ārlava*

*Ko dziedāšu, ko runāšu,
svešu zemi staigādams?
Dziedāš' pats savu dziesmu,
runāš' savu valodiņu. 848; 2247; Lubezere*

*Tīšām tāda es uzaugu,
ka neviena nebēdāju:
puišam knipi parādīju,
pār kalniņu pāriedama. 10835; Ārlava*

*Kumeļam sviedri tek,
man birst gaužas asariņas;
kumeļam grūts vezums,
man bij' grūta dzīvošana. 848; 1561; Ārlava*

*Kas spīdēja, kas vizēja
tai zaļā birzītē?
Jānīt's sēja sudrabiņu
ar dimanta sētuvīti. 848; 3334; Ārlava*

*Kas no liepas kuplumiņa,
kad ziediņi neziedēja,
kas no meitas daiļumiņa,
kad darbiņu nemācēja? 848; 694; Ārlava*

*Kas gulbīti baltu dara,
ka ne jūras ūdentiņš,
kas bērniņu labi māca,
ka ne tēvs, māmuliņa? 848; 1364; Ārlava*

*Kalējs kala debesīs,
ogles sprāga jūrmalā.
Kas tas tāds kalējiņš,
kam tik tāļu ogles sprāga?
Tā bij' mūsu silta saule,
savus starus mētādama. 33729; Ārlava*

*Kal, Dieviņ, dzelza sētu
apkārt manu rudzu lauku,
lai netop skauģa bērni
caur sētiņu vārpas raut. 28007; Ārlava*

*Drebi, drebi, apšu lapa,
vējiņš tevi drebināja;
lai tā dreb tie ļautiņi,
kas man' gauži niecināja. 8379; Ārlava*

*Dod, Dieviņi, siltu sauli,
sildi manu arājiņu:
mans arājs laukā ara
ar basām kājiņām. 26752; Ārlava*

*Visas zāles izziedēja,
papardīte vien nezied,
papardīte Dieva zāle,
tā ziedēja Jāņu nakti. 848; 888; Ārlava*

*Rasiņā es negāju,
kamēr svārkus uzlocīju;
pie tautiet' es negāju,
kamēr labi apdomāju. 14993; Ārlava*

*Nedod, Dievs, vītolam
baltiem ziediem noziedēt;
nedod, Dievs, dzērājam
noņemt manu vainadziņu.
Dzērājiņa līgaviņa
ik vakarus gauži raud:
raud par bērnu kumeliņu,
raud par vīru dzērājiņu.
Aizdedzinu garu skalu,
sēžu vēlu gaidīdama,
sadeģ mans garais skals,
ej' gultā raudādama.
vēl pie gultas nepiegāju,
sit pie durīm dzērājiņš:
- Laid iekšā, līgaviņa,
vai ir silta istabiņa,
vai ir silta istabiņa,
vai ir vieta pataisīta?
- Tādam krogus dzērājam
silts ir ceļa maliņā,
akmens mīkstsais spilventiņš,
dubļi baltais paladziņš.
- Noaun manas dubļu kājas,
nojūdz bērnu kumeliņ"!
- Velns lai tavas kājas auna,
velns lai jūdza kumeliņ"! 848; 1378; Ārlava*

*Šūpo mani, māmuliņa,
lakstīgalas šūpulī:
lai es varu tā dziedāt,
kā dziedāja lakstīgala. 804; 3634; Ārlava*

*Kur, Saulīte, tava māja,
vakaros noejot?
Vidū jūras virs akmeņa,
zelta niedres galiņā. 33829; Ārlava*

*Visas zemes zāles zied,
papardīte vien nezied;
tā ziedēja Jāņu nakti
ar sudraba ziediņiem. 1688; 2706; Ārlava*

*Velc, pelīte, bērnam miegu,
kur incītis neredzēja:
caur cepliņu, caur namiņu,
caur šūpuļa pagalviņu,
caur šūpuļa pagalviņu
mazajās actiņās.
Ja tu cieti nesavilksi,
es iedošu incītim,
incīt's tavus mazus kaulus
pa vienam skripšķinās! 848; 3287; Ārlava*

*kam, Saulīte, kavējies,
kam tik ilgi neuzlēci?
Aiz kalniņa kavējos,
sērdienīšus sildīdama:
sasildīju rokas, kājas,
nožāvēju asariņas. 4358; Ārlava*

*Laimiņ' sēja sudrabiņu
visapkārt jūriņai.
Sēj, laimiņ, manu daļu
vienu mazu gabaliņu! 33661; Ārlava*

Dundaga

*Šim pieder, tam pieder,
kamēr meita vaiņagā.
Kad noņēma vaiņadziņu,
vienam vien piederēja. 24482-3; Dundaga*

*Citi ļaudis to vien teica,
ka man vāja māmuliņe;
es meitiņa kā liepiņa,
kopju savu māmuliņu. 3270; Dundaga*

*Caur sidraba birzi gāju,
ne zariņa nenolauzu.
Būt' zariņu nolauzuse,
tad staigātu sudrabota. 1688; 820; Dundaga*

*Kas celiņu notecēja
vasajām kājiņām?
Sērdienīši noteceēja,
kam nav vīzu pinēja. 4568; Dundaga*

*Klusi, klusi klausījos,
trīs runāja klētiņā:
tēvs, māmiņa, treš's tautietis,
tie runāja klētiņā.
Tautiet's manu tēvu lūdza,
cepurīti noņēmis,
vēl jo mīļi māmuliņu,
uz ceļiem nometies.
Lūdz, tautieti, mani pašu,
nelūdz tēvu, māmuliņu:
dos tētiņš, dos māmiņa,
ja neiešu, nedabūsi.
Es neesmu putna bērns
no zariņa noņemams,
mums pašiem jārunā,
mums pašiem jāzinās.
Ja būs labi, mīļi vārdi,
ja būs gudra valodiņa,
tad es došu savu roku,
tad mēs mīļi dzīvosim. 15062; 6; Dundaga*

*Tec, saulīte, vakarē,
dod man laika vakariņ',
sveša māte man nedeve
priekš saulītes vakariņ'. 4451; Dundaga*

*Šorīt agri saule lēca,
agri lēca raudādama;
šorīt agri es atradu
sērdienīti nosalušu. 4239; 130; Dundaga*

*Teica mani dzirkstelīti,
man bij' būt ugunim:
es atradu dēla māti
kā pagali sprēgājam. 1600; 2450; Dundaga*

*Rāj, māmiņa, kā tev tīk,
trīs reizītes dieniņā:
uz puisiem 'i mans prātiņš,
ne uz linu ērkulīti. 1600; 2463; Dundaga*

*Lietus vien, lietus vien
visu garu vasariņu!
Dod, Dieviņ, saules gaisu
jel rudeņa galiņā! 33155; Dundaga*

*Kur, priedīte, tavi zari,
celmi vien līdumā;
kur, māmiņa, tavas meitas,
krēsli vien istabā! 33625; Dundaga*

*Tev, liepiņa, platas lapas,
apsedz mani migliņā,
lai rasiņa nenobira
manā zīļu vainagā. 6156; Dundaga*

Dursupe

*Mīksta mana mēlīte
kā liepu lapiņa:
izkrāpu mātei
mīļo meitiņu. 15342; Dursupe*

Lībagi

*Kalniņā ievas zied,
lejiņā upe tek;
kalnā kāpu pušķoties,
lejiņā mazgāties. 981; 360; Lībagi*

Lauciene (Nurmuiža)

*Paldies saku māmiņai,
ka man mazu izglabāja:
no guntiņas, no ūdens,
no dūmainas istabiņas. 925; 1751; Lauciene*

*Kas kait man negulēt
baltā smilšu kalniņā:
garām gāja raibas govis,
garām gani dziedādami. 925; 779; lauciene*

*Sērdienīša asariņas,
tās zemē neritēs,
ritēs zelta biķerī,
lai dzer ļauna vēlētaji. 1215; 32; Nurmuiža
Kādu radu tautu meita
ir manam bāliņam?
Abi divi slaucījās
vienā zīža nēzdogā! 1215; 156; Nurmuiža*

*kas tur spīd, kas tur viz
viņā meža maliņā?
tautu dēlis guni kūra,
tautu meitu gaidīdams. 1215; 85; Nurmuiža*

*Salst man kājas, salst man rokas,
nav māmiņas žēlotājas;
sveša māte nežēloja,
tā par mani nebēdā. 1215; 29; Nurmuiža*

*Tuvu, tuvu, ne tik tālu
es aiziešu tautiņās:
redz bāliņus ecējam,
dzird māsiņas runājam. 925; 1766; Nurmuiža*

Mēsrags

*Saimnieks teica savu puisi
lielum lielu amatnieku;
pa godam nemācēja
cūkai sili uztaisīt. 1640; 1075; Mēsrags*

*Grūti, grūti, kam bij' grūti,
bārenim, tam bij' grūti,
katru rītu sveša māte
kā sunīti lādināja. 230; 3262; Mēsrags*

- Ai, godīga mātes meita,
glabā savu augumiņu!
- Ai, godīgs tēva dēls,
palīdz' pats paglabāt!
- Ai, godīga mātes meita,
kā es tev palīdzēšu?
-Ai, godīgs tēva dēls,
nenāc nakti klāt gulēt!
- Ai, godīga mātes meita,
kur bij' man tad gulēt?
- Tu gul zirgu stallītī,
es – gotiņu laidarā.
Rītā, agri cēlušies,
tad mēs abi tiksimies:
tu zirgiem auzas dosi,
es – govīm āboliņu. 1640; 1099; Mēsrags

Nogale

Mazi bērni, mazi bērni,
mazu bērnu valodiņa:
sasēduši saulītē,
kā putniņi vidzināja. 1673; 592; Nogale

Neviens manis neraudāja,
nevienam žēl nebija;
mana veca māmuliņa,
tā raudāja, tai bij' žēl. 1675; 378; Nogale

Apdziest mana uguntiņa,
nomirst mana māmuliņa.
Ciemā teku uguntiņas,
kur tecēšu māmuliņas? 194; 1299; Nogale

Rudens nāk, rudens nāk,
rudens laba nedarīja:
daža laba mātes meita
noraud savu vaiņadziņu. 1673; 11; Nogale

Rojupe

*Padziedat, strazda bērni,
nu nedzied lakstīgala;
lakstīgala nedziedāja,
sējas laika gaidīdama. 1955; 18901; Rojupe*

Sabile

*Es prieciņa nevarēju,
brāļa durvju daiedama,
atradusi bāliņam
jaunu kārtu šūpulīti. 1667; 716; Sabile*

*Tīri rudzi man maļot,
sēnaloti sijājot;
sava māte man augot,
sveša māte dzīvojot. 1167; 1122; Sabile*

*Trīcēj' kalni, skanēj' mežu,
kad dziedāju, gaviļēju.
Saka ļaudis dzirdēdami:
lakstīgala skaisti dzied.
Auni kājas, lakstīgala,
dzīsim govis paganīt.
Tu dziedāsi ievājā(i),
es – gotiņas ganīdama.
Kas var mani aizrunāt(i),
kas var mani aizdziedāt/
Es jau biju to ļautiņu,
runātāju, dziedātāju.
Dziedot dzimu, dziedot augu,
dziedot mūžu nodzīvoju, 1667; 1899a; Sabile*

*Gaidi, gaidi, māmuliņe,
nu nāk tavi Jāņa bērni,
nu nāk tavi Jāņa bērni,
Jāņu zāles lasīdami.
Lietiņš bija Jāņu nakti,
lietiņš Jāņu vakarā (i),
nomirkuši Jāņu bērni,
Jāņu zāles lasīdami.*

*Jānīt's sēdēj' ozolā(i),
vaska svece rociņā (i),
to aizdejs Jāņu nakti,
lai redz ceļu Jāņa bērni.
Jānīt's brēca, Jānīt's sauca,
Jāņa bērni izklīduši,
pēt, Jānīti, vara trauri,
sasauc savus Jāņa bērnus.
īsa, īsa Jāņu nakte,
te satumsa, te uzausa,
nepasteidzu aplīgot(i)
savu lielu tīrumiņu. (notis grāmatā „Visi gaida Jāņu dienu”. R., Liesma, 1991,
79. lpp. (sastādījusi S. Silava).*

Spāre

*Sūra, sūra sveša māte,
sūri mani ēdināja:
jau bij' sūra rutku šķēle,
vēl uzbēra sinepītes. 1552; 24710; Spāre*

*Tautu meita lielījās,
puķēm griestus pušķojušas;
ko tās puķes palīdzēja,
kad nav kvēpus slaucījušas. 1674; 746; Spāre*

*Skrien, bitīte, istabā,
Mārtēnīša vakarā:
ja tu pati neieskriesi,
ienes savu saldumiņu! 1674; 1436; Spāre*

*Spīdi, spīdi tu, saulīte,
bārenītes istabā:
kas sildīs bārenīti,
ja saulīte nesildīs? 1674; 388; Spāre*

*neviens putns tā nedzied,
kā kūko dzeguzīte;
neviens gauži tā neraud,
kā raud gauži sērdienīte. 1552; 24795; Spāre*

*Labā mana māmuliņa,
deva labu padomiņu;
barga man sveša māte,
ar zobiem guni šķīla,
ar zobiem guni šķīla,
pār pagalmu tecēdama. 1674; 346; Spāre*

*Pusrītiņu saule lēca,
pusvakaru norietēja;
mazu bērnu māmuliņe
pusmiedziņu vien gulēja. 1674; 750; Spāre*

*Balta gāja bārenīte,
kā ar sniegu apsnigusi,
nav ar sniegu apsnigusi,
iet ar savu tikumiņu. 1674; 404; Spāre*

*Gana laba viņa saule,
nemūžīga dzīvošana:
ne dziedāja sīki putni,
ne kūkoja dzeguzīte. 1675; 371; Spāre*

*Ievas zied, māmuliņa,
velē manas villainītes,
lai zied manas villainītes
kā ieviņas līcītī. 1674; 2251; Spāre*

*No tālienes es pazinu
dzērāj' vīra līgaviņu:
iet, galviņu nodūrusi,
kā dzeltena miežu vārpa. 1674; 1393; Spāre*

*Jāņu nakti divas zvaigznes
vidū gaisa zvērojās;
zvēro puiša dvēselīte
jaunu meitu pulciņā. 1674; 3423; Spāre*

*Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļat,
tad rītiņā redzēsiet,
trīs saulīte suzlecam:
viena rudzu, otra miežu,
trešā tīra sudrabiņa. 1968; 3848; 16881; Spāre*

Stende

*Godam dzimu, godam augu,
godam gribu nodzīvot;
godam manis augumiņis,
vai ir liels, vai ir mazs. 1668; 2088; Stende*

*lai bij' slinkas, kas bij' slinkas,
Stendes meitas, tās bij' slinkas:
Jāņu rauši sadeguši,
rudzu maize atlēkuse! 53174; Stende*

*Labi zinu, bet neteikšu,
kur saulīte nakti guļ:
pašā jūras dibenā,
uz pelēka akmentiņa. 1960; 9803; Stende*

*Teciet, bērni, lūkoties:
vasariņa ziemu kāva;
ziemai vārtus aizveriet,
vasarai atveriet. 1668; 2876; Stende*

*Velc, Dieviņ'i, zelta jostu
apkārt manu tēva zemi:
lai mirdz mana tēvu zeme
kā actiņa gredzenā. 1668; 10461; Stende*

*Visus mazus akmentiņus
ganīdama nolēkāju;
visus jaunus puisēntiņus
uzaugdama kaitināju. 1668; 4662; Stende*

*Mīla mana māmuliņa,
mīli mani audzināja:
tina liepu palagos,
liepā kāra šūpulīti. 1668; 2879; Stende*

*Noiet saule vakarā,
meža galus pušķodama;
tā pušķoja māte meitu,
tautiņās vadīdama. 1688; 2889; Stende*

*Tautiešam roku devu,
labo devu, ne kreiso,
labo devu, ne kreiso,
lai ir laba dzīvošana.
Kad es gāju tautiņās,
dziesmas tinu kamolā;
kad būs laba dzīvošana,
pa vienai risināš',
ja būs slikta dzīvošana,
lai satrūde kamolē. 20; 458; Stende*

*Es noviju vainadziņu
visādiem ziediņiem,
ievas ziedu vien neliku,
lai galviņa nesāpēja.*

*Es pazinu sav' bāliņu
simtiem kara pulciņā:
no cepures gaisma ausa,
no zobena saule lēca*

*Kungam ņemt to meitiņu,
ne manam bāliņam:
saulītē cēlusies,
uz palaga kājas āva. 1688; 2891; Stende*

*Kur bij' man prātu ņemt,
kur gudroju padomiņu?
Dieviņš man prātu deva,
Laimiņ' gudru padomiņu. 1688; 2092; Stende*

*Spīdi spoži, mēnestiņi,
pār to manu tēvu zemi,
lai redzēja lakstīgala
sav' dziesmiņu skandināt. 1688; 10460; Stende*

*Velc, Dieviņi, zelta jostu
apkārt manu tēvu zemi,
lai mirdz mana tēvu zeme
kā actiņa gredzenā. 1688; 10461; Stende*

*Labāk man sirmi mati
zem vizuļa vainadziņa,
nekā bija zelta mice
bez godiņa galviņā. 1688; 662; Stende*

*Lakstīgala ciemā brauca,
strazdiņš vārtu vērējiņš,
strazdiņš vārtus neatver,
atver lauka cīrulītis. 1668; 4907; Stende*

*Agri lēca saulīte
Lieldienas rītiņu;
pats Dieviņš staigāja
pa zaļu zālīti. 1668; 10302; Stende*

*Ak tu, Usmas ezeriņi,
tavu daiļu augumiņu:
viasapkārt zaļas niedras,
vidū balti gaigalīši. 1688; 10351; Stende*

*Apāvos kurpītēs,
baltajās zeķītēs:
lai tie nāca, ciema puiši,
kuru dienu gribēdami. 1668; 1912; Stende*

*Balti zied ābelīte
pašā dārza maliņā,
balti māsa apģērbās,
tautiņās aiziedama. 1688; 2890; Stende*

Strazde

*Dod, Dieviņ, saimniekam
simtu gadu še dzīvot:
simtu govju, simtu vēršu,
simtu bērnu kumeliņu. 1686; 1203; Strazde*

*Gauži raud bāra bērni
miglainā rītiņā;
kad saulīti ieraudzīja,
tad priecīgi pasmaidīja. 1696; 700; Strazde*

*Kur palika Jāņu māte,
ka neredz staigājam?
Jāņu māte kalniņā(i)
gana baltas aitiņas. 194; 587; Strazde*

*Pļaujat sienu, kam vajag,
man sieniņa nevajag:
rudēn' iešu tautiņās
ar visām telītēm. 1686; 923; Strazde*

*Visa Rīga trīcēt trīc,
ko tur kala, ko nekala?
tai māsai pūru kala,
kam deviņi bāleliņi.
Tēva radi vara kala,
mātes radi sudrabiņ',
mani īstie bāleliņi
zelta vāku liedināj'. 194; 522; Strazde*

Talsi

*Māci mani, māmuliņa,
kuru darbu es nemāku,
lai nevar sveša māte
darba dēļ niecināt. 1960; 882; Talsi*

*Proties pats, tautu dēls,
kā vajag māsiņai:
kad māsiņa maizi ceps,
tu malciņas skaldītājs,
kad māsiņa veļu mērks,
tu ūdeņa nesējiņš. 1960; 3142; Talsi*

*Tautu dēls man' cerēja
aiz vārtiem saderēt;
par ko man(im) tēva galds,
par ko brāļa istabiņa? 15473; Talsi*

*Citas meitas godu gaida,
kāda goda es gaidīšu?
Man godiņš paglabāts
ar vācieti gubenī. 25; 128; Talsi*

Vandzene

*Kas dziedāja kalniņā,
kas raudāja lejiņā?
Laimīt' dzied kalniņā,
nelaimīte lejiņā. 1685; 928; Vandzene*

*Kur, Laimiņa, tu sēdēji,
kad es dzimu māmiņai?
Vai sēdēji kalniņā,
vai asaru lejiņā? 1685; 279; Vandzene*

*Vecajam tētiņam
sirma galva, balta bārda;
sirmajā galviņā
daudz gudrā padomiņa. 1685; 2131; Vandzene*

*Dejiet, brāļi, zābakiem,
lai rīb tautu istabiņa;
sit, māsiņa, plaukstiņām,
lai skan tavi gredzentiņi! 17; 26453; Vandzene*

*Tautu dēls man atsūta
sirnu zirgu, zelta seglus;
vēl nekāpšu mugurā
bez sudraba iemauktiem. 17201; Vandzene*

*Šķiramies mēs, māsiņa,
mums katrai savs celiņš:
tev celiņš zaļu mauru,
man sarkanu āboliņu. 27626; 1; Vandzene*

*Sērdienītes satupušas
straujupītes maliņā:
gaida savas māmuliņas
ar straumīti attekam.
Attek straume – nesagaida,
iet projām raudādamas. 1685; 2022; Vandzene*

*Pie vecā bāleliņa
kā pie tēva turējos:
vecajam bāliņam
tēva dots padomiņš 1685; 658; Vandzene*

*Saulīt' spīd, lietus līst,
ļaudis mani aprunāja;
saulīt' lietu nožāvēja,
vējš pūš ļaužu valodiņas. 8872; Vandzene*

*Iet saulīte zemumā,
iet māmiņa vecumā;
vēl es teku tecēdama
pie māmiņas padomiņa. 1673; 442; Vandzene*

Valgale

*Izmeklēju rožu krūmus,
visas rozes locīdams,
pēdējā krūmiņā (i)
atrod' rožu ravētāju. 1684; 2074; Valgale*

*Es solīju tautiešam
skaistus cimtus noadīt;
noadīju, neiedevu –
kas kait puisus panerrot! 1684; 1923; Valgale*

*Es piedzimu māmiņai
rožu dārzu ravējot,
man' ietina māmuliņa
vienā rožu lapiņā. 1684; 1904; Valgale*

*Ei, svešā māmuliņa,
kā tev vēl vajadzēja?
Vai es tevis neapteku
i rītā, vakarā? 1684; 1887; Valgale*

Virbi

*Liec, Laimiņa, ko likdama,
liec man labu arājiņu:
lai kauniņa man nebija
pret citām māsiņām. 1504; 78; Virbi*

*Gudri mani bāleliņi,
gudri lieli, gudri mazi;
pats mazais vēl gudrāks,
ābeļziedu grožus vija,
ābeļziedu grožus vija,
sudrabā mērcēdams;
iurmāk rokas nomazgāja,
tad grožoja kumeliņu. 1504; 20; Virbi*

*Es jums saku, jauni puiši,
pušķojiet klētes juntu,
tad Dieviņš jūs pušķos
ar miežiem, ar rudziem. 926; 2095; Virbi*

(Maijas Laukmanes personiskā izlase / atlase)